

AN'ANAVIY XITOIY TILIDA BESHTA RANGNING TASNIFI

Alimova Sevara Farxadovna

*Toshkent davlat sharqshunoslik universiteti
"Xitoy filologiyasi" katta o'qituvchisi*

Annotatsiya. *Xitoy ranglari chuqur tarixiy va madaniy merosni o'z ichiga oladi va har bir rang o'ziga xos ramziy ma'noga ega. Qizil rang - shohlik va qudrat ramzi, lekin yashil - hayot, tabiat, uyg'unlik va osoyishtalik ramzi; Shuningdek, u zulmat va qayg'uni anglatadi. Bu ranglar nafaqat an'anaviy xitoy madaniyatida muhim rol o'ynaydi, balki zamonaviy hayotda ham keng qo'llaniladi.*

Kalit so'zlar: *Xitoy madaniyatida ranglarning o'ziga xosligi, beshta rangning chuqur ma'nolari, beshta rang nazariyasi, ranglarning ramziy ma'nolari.*

Annotation. *Chinese colors contain a deep historical and cultural heritage, and each color has its own symbolic meaning. Red is a symbol of royalty and power, but green is a symbol of life, nature, harmony and tranquility; It also represents darkness and sadness. These colors not only play an important role in traditional Chinese culture, but are also widely used in modern life.*

Key words: *uniqueness of colors in Chinese culture, deep meanings of five colors, five color theory, symbolic meanings of colors.*

Xitoy ranglari chuqur tarixiy va madaniy merosni o'zida mujassam etgan va Xitoy sivilizatsiyasining ulug'vorligini aks ettiruvchi ajoyib rasmga o'xshaydi. Ular nafaqat ranglar, balki an'anaviy xitoy estetikasi va badiiy uslubning jozibasi bilan oqadigan boy his-tuyg'ular va ramziy ma'nolarni ifodalaydi.

Xitoy an'anaviy madaniyati boy ma'nolarga ega, ular orasida rang madaniyati muhim xususiyatlarga ega. Xitoyning an'anaviy estetik elementi sifatida beshta rang chuqur ma'no va ramziy ma'noga ega va Xitoy estetikasining rivojlanishiga chuqur ta'sir ko'rsatadi. Ushbu maqola besh rangning kelib chiqishi, ma'nosi va madaniy kelib chiqishini o'rganadi va sizni an'anaviy Xitoy besh rangi haqida estetik sayohatga olib boradi.

Hayotning fon rangi bo'lgan ko'k osoyishtalik, barqarorlik, tinchlik va ochiq fikrni o'z ichiga oladi. Bu osmonning bepoyonligini eslatuvchi chuqur va uzoq rangdir. An'anaviy xitoy rang spektrida bu ko'k va yashil rang o'rtasida aylanib yuradigan rang bo'lib, "ko'k" bilan bog'liq ko'p narsalar yaxlitlik, xayrixohlik va uyg'unlikni anglatadi.

Qadimgi odamlar ko'k rangni ayniqsa yaxshi ko'rishgan. Taoistik falsafa tabiatning kuchini himoya qiladi va tabiatga eng yaqin rang ko'k rangdir, shuning uchun ko'k rang "tabiat va inson birligi" ning vizual ramzi sifatida ishlatiladi.

Xitoyning an'anaviy besh rang nazariyasi "O'zgarishlar kitobidagi" besh elementli nazariyadan, ya'ni metall, yog'och, suv, olov va tuproqdan kelib chiqqan. Ushbu besh element nazariyasi qadimgi Xitoy falsafiy tafakkurining asosini tashkil

etadi va Xitoy estetikasining muhim qismiga aylandi. Besh element nazariyasidagi besh element oltin, yashil, ko'k, qizil va sariqning besh rangiga mos keladi. Ushbu besh rang tabiiy elementlar va xususiyatlarda turli xil ramziy ma'nolarga ega.

Oltin rang dunyosining yorqin nurining ramzi bo'lib, moddiy dunyoga hurmat va intilishni ifodalaydi. Xitoyda oltin kuch va shon-shuhrat ramzi bo'lib, ko'pincha qirollik ramziy rang sifatida ishlatiladi. Qadimgi me'morchilik va bezakda oltin boylik va ulug'vorlik muhitini etkazish uchun keng qo'llanilgan. Shu bilan birga, oltin Xitoy xalqining er va tabiatga bo'lgan chuqur hurmatini aks ettiradi va Xitoy xalqining chuqur madaniy tushunchalarini aks ettiradi.

Yashil rang an'anaviy Xitoy madaniyatida bo'sh tabiatga ma'naviy intilishni ifodalaydi. Bu rang yam-yashil o'simliklar va jonli tabiatni eslatadi. Xitoy an'anaviy rasmlarida yashil rang ko'pincha tog'lar, daryolar va tabiat manzaralarini tasvirlashda qo'llaniladi, odamlarning tabiatga muhabbati va hurmatini ifodalaydi. Bundan tashqari, yashil rang ham uyg'unlik va osoyishtalik tasviriga ega bo'lib, Xitoy xalqining tabiatga intilishi va inson va tabiat o'rtasidagi munosabatlarni anglatadi.

Moviy rang suvning tiniqligi va kengligini ifodalaydi, donolik va aniq fikrlashni anglatadi. An'anaviy Xitoy madaniyatida ko'k rang ko'pincha daryolar, ko'llar va dengizlarni tasvirlash uchun ishlatiladi, bu odamlarning tabiiy element bo'lgan suvga bo'lgan hurmati va intilishini ifodalaydi. Shu bilan birga, ko'k rang donolik va bilimga intilishni ham anglatadi.

Qizil - an'anaviy Xitoy madaniyatidagi eng o'ziga xos va ramziy ranglardan biri. U g'ayrat, quvonch va xayrli his-tuyg'ularni o'zida mujassam etgan va turli madaniy tadbirlarda keng qo'llaniladi. Bahor bayramida qizil rang yanada ko'proq e'tiborni tortadi, bu Yangi yil quvonchi va barakasini anglatadi. Bundan tashqari, qizil rang Xitoy bayrog'ining asosiy rangi bo'lib, Xitoy xalqining jangovar ruhi va buzilmas irodasini anglatadi. Shu bilan birga, qizil rang Xitoy xalqining kurash jarayonini aks ettiruvchi hayotiylik va inqilobning ramziy ma'nosiga ham ega. Qizil rang an'anaviy xitoy madaniyatida muhim o'rin tutadi va an'anaviy xitoy to'ylarida keng qo'llaniladi. An'anaviy xitoylik to'ylarda kelinning sepiga ba'zi qizil buyumlar, masalan, qizil qutilar, qizil ko'rpachalar va boshqalar kiradi, ular oilaviy hayotning baxti va mamnunligini anglatadi. Kelinning ko'ylagi odatda qizil rangda bo'ladi, kelinning boshida feniks toji va uning orqasida xitoylik ayollarning yumshoqligi va nafisligi ko'rinadi er-xotin birgalikda yangi hayotni kutib oladi. Bunday qizil libos nafaqat Xitoy xalqining quvonchi va ishtiyoqini aks ettiradi, balki odamlarning turmush qurish haqidagi eng yaxshi tilaklarini ham ifodalaydi. Qizil rangga sevgi va nikohning ramziy ma'nosi ham berilgan.

Sariq xitoy madaniyatida muhim rol o'ynaydi, er va hosilning tasvirini ifodalaydi. Dehqonchilik madaniyatining tug'ilgan joylaridan biri sifatida sariq Xitoy xalqi uchun alohida ahamiyatga ega. An'anaviy rasmlarda sariq rang ko'pincha guruch dalalari va o'rim-yig'im sahnalarini tasvirlash uchun ishlatiladi, bu Xitoy xalqining yer va qishloq xo'jaligi uchun minnatdorligini ifodalaydi. Bundan tashqari, sariq rang ham Xitoy qirollik oilasining ramzlaridan biri bo'lib, zodagonlik va kuchni ko'rsatadi.

Xitoyning an'anaviy besh rangi nafaqat turli xil ranglarni, balki Xitoyning an'anaviy madaniyatining asosiy ruhini ham ifodalaydi. Ushbu besh rangning talqini orqali biz an'anaviy Xitoy madaniyatining ifodalari va madaniy tushunchalarini chuqurroq tushunishimiz mumkin. Shu bilan birga, bu ranglar Xitoy xalqining tabiatga intilishi, donoligi va hurmatini ham ifodalaydi.

Har bir an'anaviy rang o'ziga xos estetik ma'no va ramziy ma'noga ega. Oltin ehtirom va shon-shuhratni ifodalaydi, ko'k rang donolikni va ravshanlikni anglatadi; Bu ranglar Xitoy xalqining chuqur his-tuyg'ulari va madaniy izlanishlarini namoyish etadi. Ushbu besh rangni tushunish va qadrlash orqali biz an'anaviy Xitoy madaniyatining o'ziga xos jozibasini yaxshiroq his qilishimiz va estetika haqidagi bilim va tushunchamizni oshirishimiz mumkin. Bugungi ijtimoiy kontekstda biz an'anaviy xitoy madaniyatining besh rangli estetikasini meros qilib olishda davom etishimiz va uni zamonaviy hayotda porlashda davom etishimiz kerak.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. 李护临 “ Zamonaviy xitoy tilidagi rangli so'zlarning ma'nosini tahlil qilish” Pekin: Tijorat matbuot nashriyoti, 2007. 78-85-betlar.
2. 修权华 “Qing” ning rangli so'z sifatida konnotatsiyasi va evolyutsiyasi tahlili
3. // Nankei (falsafa va ijtimoiy fanlar bo'yicha nashr). 1988. 46-57-betlar.
4. Connotation and evolution of 修权华 “Qing”as a color word analysis.//Nankei(philosophy and social science publication).1988.pp.36-48